TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2023. gada 9. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi – Direktīva 2008/115/EEK – 3. panta 2. punkts – Jēdziens "nelikumīga uzturēšanās" – Direktīva 2013/32/ES – Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs – 9. panta 1. punkts – Tiesības palikt dalībvalstī pieteikuma izvērtēšanas laikā – Atgriešanas lēmums, kas pieņemts pirms pirmajā instancē pieņemtā lēmuma noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu

Lietā C-257/22

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Krajský soud v Brně* (Apgabaltiesa Brno, Čehijas Republika) iesniegusi ar 2022. gada 28. februāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 14. aprīlī, tiesvedībā

CD

pret

Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky,

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Z. Čehi [*Z. Csehi*], piektās palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*] (referents) un tiesnesis D. Gracijs [*D. Gratsias*],

ģenerāladvokāts: Ž. Rišārs Delatūrs [*J. Richard de la Tour*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– Čehijas Republikas valdības vārdā – *A. Edelmannová*, *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *A. Azéma*, *A. Katsimerou* un *M. Salyková*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – čehu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.), 4. panta 2. un 3. punktu un 5. pantu, tos skatot kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 2. un 4. pantu un 19. panta 2. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp Alžīrijas valstspiederīgo CD un *Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky* (Čehijas Republikas Iekšlietu ministrija, Patvēruma un migrācijas politikas dienests, turpmāk tekstā – "Iekšlietu ministrija") par atgriešanas lēmumu, ko attiecībā uz šo valstspiederīgo ir pieņēmusi *Ředitelství služby cizinecké policie* (Ārvalstnieku policijas dienesta direkcija, Čehijas Republika, turpmāk tekstā – "Ārvalstnieku policijas direkcija") (turpmāk tekstā – "attiecīgais atgriešanas lēmums").

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2008/115

3 Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 9. un 12. apsvērumu:

"(9) Saskaņā ar Padomes Direktīvu 2005/85/EK (2005. gada 1. decembris) par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu [(OV 2005, L 326, 13. lpp.)], trešās valsts valstspiederīgais, kas ir pieprasījis patvērumu dalībvalstī, nebūtu jāuzskata par personu, kas nelikumīgi uzturas attiecīgās dalībvalsts teritorijā, kamēr nav stājies spēkā negatīvs lēmums par minēto pieprasījumu vai lēmums, ar ko tiek pārtrauktas viņa vai viņas tiesības uz patvēruma meklētāja statusu.

[..]

(12) Būtu jārisina situācija, kādā atrodas trešo valstu valstspiederīgie, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, bet kurus nevar izraidīt. Nosacījumi attiecībā uz viņu pamata iztikas līdzekļiem jānosaka saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Lai varētu uzskatāmi parādīt viņu īpašo stāvokli administratīvu kontroļu vai pārbaužu gadījumā, šādām personām būtu jāizdod rakstisks apstiprinājums par viņu situāciju. Dalībvalstīm būtu jābūt plašai rīcības brīvībai attiecībā uz rakstiskā apstiprinājuma veidu un formu, un tām būtu jābūt iespējai šādu apstiprinājumu ietvert lēmumos, kas saistīti ar atgriešanu un pieņemti saskaņā ar šo direktīvu."

4 Direktīvas 2008/115 2. panta "Darbības joma" 1. punktā ir noteikts:

"Šī direktīva attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā."

5 Minētās direktīvas 3. panta "Definīcijas" 2. un 4. punktā ir noteikts:

"Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

2) "nelikumīga uzturēšanās" ir tāda trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā, kurš neatbilst vai vairs neatbilst ieceļošanas nosacījumiem, kas noteikti [Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 562/2006 (2006. gada 15. marts), ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV 2006, L 105, 1. lpp.)], 5. pantā, vai arī citiem ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem šajā dalībvalstī;

[..]

4) "atgriešanas lēmums" ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums;

[..]."

6 Minētās direktīvas 5. pantā "Neizdošana, bērna intereses, ģimenes dzīve un veselības stāvoklis" tostarp noteikts, ka, īstenojot šo direktīvu, dalībvalstis ņem vērā neizdošanas principu.

7 Direktīvas 2008/115 6. panta "Atgriešanas lēmums" 1. punktā noteikts:

"Neskarot šā panta 2. līdz 5. punktā minētos izņēmumus, dalībvalstis pieņem atgriešanas lēmumu par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā."

Direktīva 2013/32/ES

8 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV 2013, L 180, 60. lpp.) 9. panta "Tiesības palikt dalībvalstī pieteikuma izvērtēšanas laikā" 1. punktā ir noteikts:

"Pieteikuma iesniedzējiem atļauj palikt dalībvalstī vienīgi procedūras nolūkā, kamēr atbildīgā iestāde ir pieņēmusi lēmumu saskaņā ar procedūrām pirmajā instancē, kas noteiktas III nodaļā. Minētās tiesības palikt nerada tiesības uz uzturēšanās atļauju."

9 Direktīvas 2013/32 36. pantā "Drošas izcelsmes valsts koncepcija" ir noteikts:

"1. Trešā valsts, kas norādīta kā droša izcelsmes valsts saskaņā ar šo direktīvu, var pēc individuālas pieteikuma izskatīšanas tikt uzskatīta par drošu izcelsmes valsti konkrētajam pieteikuma iesniedzējam tikai tad, ja:

a) viņam ir minētās valsts valstspiederība; vai

b) viņš ir bezvalstnieks un pirms tam bija pastāvīgi dzīvojis minētajā valstī;

un viņš nav iesniedzis nekādu nopietnu pamatojumu, lai uzskatītu, ka valsts nav droša izcelsmes valsts viņa konkrētajos apstākļos un saistībā ar viņa kvalificēšanu kā bēgli vai kā personu, kurai ir tiesības uz alternatīvo aizsardzību saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.).

2. Dalībvalstis valsts tiesību aktos paredz turpmākus noteikumus un kārtību drošas izcelsmes valsts koncepcijas piemērošanai."

10 Šīs direktīvas 37. pantā "Trešo valstu norādīšana par drošām izcelsmes valstīm saskaņā ar valsts tiesību aktiem" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis var saglabāt vai ieviest tiesību aktus, kas ļauj saskaņā ar I pielikumu norādīt drošas izcelsmes valstis, lai izskatītu starptautiskās aizsardzības pieteikumus.

2. Dalībvalstis regulāri pārskata situāciju trešās valstīs, kas saskaņā ar šo pantu ir norādītas kā drošas izcelsmes valstis.

[..]"

Čehijas tiesības

11 *Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů* (Likums Nr. 326/1999 par ārvalstnieku uzturēšanos Čehijas Republikas teritorijā un par dažu likumu grozījumiem), redakcijā, kas piemērojama pamatlietas faktiem (turpmāk tekstā – "Likums par ārvalstnieku uzturēšanos") 120.a panta 1. punkta b) apakšpunktā noteikts:

"Pieņemot lēmumu par izraidīšanu administratīvā kārtā saskaņā ar 119. un 120. pantu. policijai ir jālūdz saistošs ministrijas atzinums par to, vai ārvalstnieks var atstāt teritoriju (179. pants); tas nav piemērojams,

[..]

b) ja ārvalstnieks ir no drošas izcelsmes valsts citas tiesību normas izpratnē un nav norādījis apstākļus, kas pierādītu, ka viņš varētu būt pakļauts reālām briesmām 179. panta izpratnē.

[..]"

12 Atbilstoši Likuma par ārvalstnieku uzturēšanos 179. panta 1. un 2. punktam:

"(1) Ārvalstnieka izraidīšana no teritorijas nav iespējama, ja pastāv pamatotas bažas, ka ārvalstnieks būtu reāli apdraudēts, ja viņš tiktu atgriezts atpakaļ uz valsti, kuras pilsonis tas ir, vai, ja viņš ir bezvalstnieks, uz savas pēdējās pastāvīgās dzīvesvietas valsti.

(2) Šī likuma izpratnē ar reālu apdraudējumu tiek izprasta atgriešana, pārkāpjot [Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta 1950. gada 4. novembrī Romā (turpmāk tekstā – "ECPAK")] 3. pantu."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

13 2021. gada 30. septembrī prasītājs pamatlietā – Alžīrijas valstspiederīgais – ieradās trešo valstu valstspiederīgo aizturēšanas centrā, kurā iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Tā kā viņš uzturējās Čehijas teritorijā bez derīgas uzturēšanās atļaujas vai ceļošanas dokumenta, policija 2021. gada 8. oktobrī pret viņu sāka administratīvās izraidīšanas procedūru.

14 Uzklausīšanas laikā prasītājs pamatlietā apgalvoja, ka Alžīrija nav droša valsts un it īpaši – ka valsts iestādes nespēj aizsargāt Alžīrijas pilsoņus. Viņš norādīja, ka tur viņam ar nāvi ir piedraudējusi kautiņā – kurā tas bija slepkavības liecinieks – nogalinātās personas ģimene. Viņš apgalvoja, ka, lai gan Alžīrijas tiesa to ir atzinusi par nevainīgu, viņš baiļu no šādiem draudiem dēļ nevar atgriezties mājās dienas laikā, bet tam jāsagaida nakts.

15 Ar attiecīgo atgriešanas lēmumu, kas pieņemts 2021. gada 12. oktobrī, Ārvalstnieku policijas pārvalde izdeva rīkojumu par prasītāja pamatlietā administratīvu izraidīšanu un noteica viena gada laikposmu, kura laikā viņam tiktu atteikta ieceļošana dalībvalstu teritorijā.

16 Ārvalstnieku policijas pārvalde uzskatīja, ka nav pamata, kas kavētu prasītāja pamatlietā izraidīšanu no Čehijas teritorijas, jo nepastāv pamatotas bailes par reālu apdraudējumu izcelsmes valstī Likuma par ārvalstnieku uzturēšanos 179. panta 1. un 2. punkta izpratnē.

17 Šajā ziņā Ārvalstnieku policijas pārvalde konstatēja, ka Alžīrija ietilpst drošu izcelsmes valstu sarakstā, kas izveidots ar *vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců* (Rīkojums Nr. 328/2015, ar kuru ievieš Likumu par patvērumu un Likumu Nr. 221/2003 par ārvalstnieku pagaidu aizsardzību), redakcijā, kas piemērojama pamatlietas faktiem (turpmāk tekstā – "Rīkojums Nr. 328/2015").

18 Tā kā Iekšlietu ministrija ar 2021. gada 6. decembra lēmumu noraidīja prasītāja pamatlietā administratīvo sūdzību par attiecīgo atgriešanas lēmumu, prasītājs vērsās *Krajský soud v Brně* (Apgabaltiesa Brno, Čehijas Republika), kas ir iesniedzējtiesa. Tajā viņš tostarp norādīja, ka šis lēmums ir balstīts uz vispārīgiem apsvērumiem par to, ka Alžīrija ir droša izcelsmes valsts saskaņā ar Rīkojumu Nr. 328/2015, lai gan esot bijis jāveic viņa situācijas individuāls novērtējums.

19 Iesniedzējtiesai ir šaubas, vai Savienības tiesībām ir pretrunā tas, ka, lai novērtētu, vai ar atgriešanas lēmumu, kas pieņemts attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, ir pārkāpts neizraidīšanas princips, dalībvalsts, pirmkārt, Direktīvā 2008/115 paredzētā trešās valsts valstspiederīgo, kuri uzturas nelikumīgi, atgriešanas režīma kontekstā piemēro Direktīvas 2013/32 36. pantā paredzēto "drošas izcelsmes valsts" jēdzienu un otrkārt, šo neizraidīšanas principu interpretē kā tādu, kas attiecas vienīgi uz sliktas izturēšanās aizliegumu.

20 Attiecībā uz jēdzienu "droša izcelsmes valsts" iesniedzējtiesa norāda, ka, lai gan tas nav minēts Direktīvā 2008/115, tā izmantošana atgriešanas procedūras kontekstā izraisa procesuālu vienkāršošanu policijai, jo tā ir atbrīvota no pienākuma konkrēti izvērtēt, vai pastāv neizraidīšanas principa pārkāpuma risks galamērķa valstī konkrētajā gadījumā, kad trešās valsts valstspiederīgais tiek nosūtīts atpakaļ. Tomēr šī jēdziena izmantošana šo trešās valsts valstspiederīgo nostādītu sarežģītākā situācijā, jo viņam būtu jāatspēko prezumpcija, ka viņa izcelsmes valsts ir droša.

21 Par neizraidīšanas principu iesniedzējtiesa uzsver, ka Hartas 19. panta 2. punktā un ECPAK 3. pantā, kā tas interpretēts Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā, šim principam ir piešķirts plašāks tvērums nekā tas, kas izriet no Likuma par ārvalstnieku uzturēšanos 179. panta 2. punkta, kurā šis tvērums ir ierobežots ar sliktas izturēšanās aizliegumu.

22 Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka Čehijas Republika nav izpildījusi Direktīvas 2013/32 37. panta 2. punktā paredzēto pienākumu regulāri pārskatīt situāciju trešās valstīs, kas saskaņā ar šo pantu ir norādītas kā drošas izcelsmes valstis. Tādējādi, pēc tās domām, it īpaši rodas jautājums, vai četrus gadus pēc to avotu publicēšanas, uz kuriem pamatojoties Alžīrijas kā drošas izcelsmes valsts noteikšana, un trīs gadus pēc tam, kad šī pati valsts minēta Rīkojumā Nr. 328/2015, secinājums par Alžīriju kā drošu valsti joprojām ir pamatots.

23 Šādos apstākļos *Krajský soud v Brně* (Apgabaltiesa Brno) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai [Direktīvas 2008/115] 4. panta 2. un 3. punkts un 5. panta beigu daļa kopsakarā ar [Hartas] 2. un 4. pantu, kā arī 19. panta 2. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj, ka – izvērtējot, vai uz [Direktīvas 2008/115] 6. panta pamata pieņemts lēmums par atgriešanu neradīs neizraidīšanas principa pārkāpumu – tiek piemērots drošas izcelsmes valsts koncepts saskaņā ar [Direktīvas 2013/32] 36. un 37. pantu kopsakarā ar neizraidīšanas principa šauru izpratni, kas ietver tikai sliktas izturēšanās aizliegumu [Hartas] 4. panta un [ECPAK] 3. panta izpratnē?”

Par prejudiciālo jautājumu

24 Ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/115 4. panta 2. un 3. punkts un 5. pants, skatīti kopsakarā ar Hartas 2. un 4. pantu un 19. panta 2. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka neizraidīšanas princips nepieļauj lēmuma par atgriešanu pieņemšanu attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, ja viņš šīs dalībvalsts iestādēm apgalvo, ka tā izcelsmes valstī viņa dzīvību apdraud privātpersonas, un vai šī dalībvalsts var izmantot “drošas izcelsmes valsts” jēdzienu Direktīvas 2013/32 36. un 37. panta nozīmē, lai novērtētu šī principa pārkāpuma risku šādos apstākļos.

25 Eiropas Komisija rakstveida apsvērumos pauda šaubas par šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību. It īpaši tā norādīja, ka no valsts lietas materiāliem šķiet izrietam, ka kompetentās iestādes pirms izraidīšanas procedūras sākšanas nav izskatījušas starptautiskās aizsardzības pieteikumu un ka šādā gadījumā valsts tiesību normas, ar kurām transponēta Direktīva 2008/115, šajā lietā nekādā ziņā nebūtu jāpiemēro. Komisija arī norādīja, ka prasībā, kas iesniedzējtiesā celta par attiecīgo atgriešanas lēmumu, prasītājs citastarp apgalvoja, ka izraidīšanas procedūra attiecībā pret viņu ir sākta kļūdaini, lai gan viņa starptautiskās aizsardzības pieteikums vēl nav ticis izskatīts.

26 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka 2021. gada 30. septembrī prasītājs pamatlietā iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu Čehijas Republikā un ka 2021. gada 12. oktobrī Ārvalstnieku policijas direkcija attiecībā uz viņu pieņēma attiecīgo atgriešanas lēmumu, kuram bija pievienots ieceļošanas aizliegums.

27 Pēc diviem Tiesas informācijas pieprasījumiem – 2023. gada 26. janvāra un 1. marta –, kas balstīti uz Tiesas Reglamenta 62. panta 1. punktu, iesniedzējtiesa apstiprināja, pirmkārt, ka ar 2021. gada 25. novembra lēmumu Iekšlietu ministrija noraidīja prasītājam pamatlietā starptautiskās

aizsardzības pieteikumu un, otrkārt, ka tajā celtajā pret atgriešanas lēmumu vērstajā prasībā šis prasītājs tostarp apgalvoja, ka, ņemot vērā viņa starptautiskās aizsardzības pieteikumu, attiecībā pret viņu nebija jāveic izraidīšanas procedūra.

28 Šajā ziņā jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa ir uzdevusi saistībā ar pašas noteikto tiesisko regulējumu un faktiskajiem apstākļiem un kuru pareizība Tiesai nav jāpārbauda, attiecas nozīmīguma prezumpcija. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vienīgi tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saiknes ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2023. gada 12. janvāris, *Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság*, C-132/21, EU:C:2023:2, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

29 Šajā gadījumā Ārvalstnieku policijas pārvalde attiecībā uz prasītāju pamatlietā ir pieņēmusi atgriešanas lēmumu. Turklāt iesniedzējtiesa izskata strīdu, kura priekšmets ir šā lēmuma tiesiskums, un uzdotais jautājums attiecas uz to Direktīvas 2008/115 un 2013/32 tiesību normu interpretāciju, kurām ir nozīme, ņemot vērā minētā lēmuma prettiesiskuma pamatojumu, uz ko – atbilstoši iesniedzējtiesas teiktajam – atsaucas prasītājs pamatlietā. No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem acīmredzami neizriet, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nebūtu nekādas saistības ar pamatlietas priekšmetu vai ka iesniedzējtiesas norādītā problēma būtu hipotētiska.

30 Tādējādi pretēji Komisijas ierosinātajam uzdotais jautājums nav nepieņemams.

31 Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar LESD 267. pantu iedibinātajā procedūrā, kādā valstu tiesas sadarbojas ar Tiesu, Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai visi Savienības tiesību interpretācijas elementi, kas var būt noderīgi tajā izskatāmās lietas izspriešanai, neatkarīgi no tā, vai iesniedzējtiesa uz tiem ir atsaukusies sava jautājuma izklāstā (spriedums, 2017. gada 21. septembris, *Aviva*, C-605/15, EU:C:2017:718, 21. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 Šajā gadījumā saskaņā ar šo judikatūru vispirms jāizskata jautājums par pašas Direktīvas 2008/115 piemērojamību tādos apstākļos kā pamatlietā, kad atgriešanas lēmums ir pieņemts, pirms pirmajā instancē pieņemts lēmums par starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu.

33 Vispirms jānorāda, ka rīkojums atstāt valsts teritoriju, par kuru ir runa pamatlietā, ir "atgriešanas lēmums" Direktīvas 2008/115 3. panta 4. punkta izpratnē, proti, administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums.

34 Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 2. panta 1. punktu tā attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā. Konkrētāk, attiecībā uz atgriešanas lēmumiem šīs direktīvas 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis principā pieņem šādu lēmumu par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā.

35 Lai noteiktu, vai atgriešanas lēmums var tikt pieņemts attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo laikposmā no brīža, kad viņš ir iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, līdz brīdim, kad par šo pieteikumu tiek pieņemts lēmums pirmajā instancē, tādējādi ir jāpārbauda, vai šajā

laikposmā šāds [trešās valsts] valstspiederīgais [dalībvalstī] uzturas nelikumīgi Direktīvas 2008/115 nozīmē (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 38. punkts).

36 Šajā ziņā no šīs direktīvas 3. panta 2. punktā ietvertā jēdziena "nelikumīga uzturēšanās" definīcijas izriet, ka jebkurš trešās valsts valstspiederīgais, kurš atrodas dalībvalsts teritorijā, neatbilstot ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem, šī apstākļa dēļ vien uzturas tajā nelikumīgi (spriedums, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

37 Tomēr saskaņā ar Direktīvas 2013/32 9. panta 1. punktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs palikt dalībvalstī, kurā viņš iesniedzis šo pieteikumu, vienīgi procedūras nolūkā, līdz pirmajā instancē tiek pieņemts lēmums, ar ko noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums. Lai gan atbilstoši minētās tiesību normas *expressis verbis* formulējumam šīs tiesības palikt [dalībvalsts] teritorijā nerada tiesības uz uzturēšanās atļauju, tomēr tostarp no Direktīvas 2008/115 9. apsvēruma izriet, ka minētās tiesības liedz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja uzturēšanos kvalificēt kā "nelikumīgu" šīs direktīvas izpratnē laikposmā no viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas brīža līdz pirmās instances lēmuma par šo pieteikumu pieņemšanai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 16. novembris, Komisija/Ungārija (Krimināalatbildības noteikšana par palīdzības sniegšanu patvēruma meklētājiem), C-821/19, EU:C:2021:930, 137. punkts un tajā minētā judikatūra).

38 Kā nepārprotami izriet no Direktīvas 2013/32 9. panta 1. punkta formulējuma, šajā tiesību normā paredzētās starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja tiesības palikt dalībvalstī, kurā viņš ir sagatavojis savu pieteikumu, izbeidzas līdz ar tāda lēmuma pieņemšanu, ar ko atbildīgā iestāde pirmajā instancē noraida šo pieteikumu. Ja nav tiesību uzturēties vai uzturēšanās atļaujas, kas ieinteresētajai personai tiktu izsniegta uz kāda cita juridiska pamata, piemēram, saskaņā ar Direktīvas 2008/115 6. panta 4. punktu, un kas ļautu noraidītajam pieteicējam atbilst ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgās uzturēšanās attiecīgajā dalībvalstī nosacījumiem, šī noraidošā lēmuma sekas ir tādas, ka kopš tā pieņemšanas šis pieteicējs vairs neatbilst šiem nosacījumiem un tādēļ viņa uzturēšanās kļūst nelikumīga (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijā, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 41. punkts).

39 Līdz ar to, ņemot vērā, ka laikposmā no starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas līdz lēmuma par to pieņemšanai pirmajā instancē atļaujas palikt dalībvalstī esamība izslēdz pieteikuma iesniedzēja uzturēšanās nelikumību un tādējādi Direktīvas 2008/115 piemērošanu viņam, šajā laikposmā attiecībā uz to nevar tikt pieņemts atgriešanas lēmums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 46., 58. un 59. punkts).

40 Savukārt uzreiz pēc starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidījuma vai kopā ar to – ar vienu un to pašu administratīvo aktu – principā attiecībā uz šādu valstspiederīgo var tikt pieņemts atgriešanas lēmums (spriedums, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 59. punkts).

41 Ņemot to vērā, no šā sprieduma 33.–40. punktā izklāstītajiem apsvērumiem nevar secināt, ka gadījumā, ja atgriešanas lēmuma mērķis ir izraidīt trešās valsts valstspiederīgo viņa nelikumīgās uzturēšanās – pirms starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas – dēļ, šis apstāklis attaisnotu to, ka dalībvalsts kompetentā iestāde, kurā šis trešās valsts valstspiederīgais ir vērsies ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu, varētu pieņemt šādu atgriešanas lēmumu pēc šī pieteikuma iesniegšanas, bet pirms par to ir pieņemts lēmums pirmajā instancē.

42 Taisnība – kā Tiesa jau ir nospriedusi, no Direktīvas 2008/115 12. apsvēruma izriet, ka tā ir piemērojama trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem, kaut arī viņi dalībvalstī uzturas nelikumīgi, tomēr ir atļauts tiesiski palikt attiecīgās dalībvalsts teritorijā, ciktāl attiecībā uz tiem vēl nav iespējams veikt izraidīšanu. Tomēr, kā izriet no šā sprieduma 37. punkta, Direktīvas 2013/32 9. panta 1. punkts, kas skatīts Direktīvas 2008/115 9. apsvēruma gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja tiesības palikt attiecīgās dalībvalsts teritorijā laikposmā no viņa pieteikuma iesniegšanas līdz pirmās instances lēmuma par to pieņemšanai liedz šajā laikposmā attiecīgās personas uzturēšanos kvalificēt kā "nelikumīgu" Direktīvas 2008/115 izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 46. un 47. punkts). Šajā ziņā nav nozīmes tam, ka atgriešanas lēmums attiecas uz laikposmu, kurā šis pieteikuma iesniedzējs pirms starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas attiecīgās dalībvalsts teritorijā uzturējies nelikumīgi.

43 Ņemot vērā šā sprieduma 33.–42. punktā izklāstītos apsvērumus, nav jāatbild uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu, vai Savienības tiesību normas un it īpaši šā sprieduma 24. punktā minētās Direktīvas 2008/115 tiesību normas šajā pašā punktā aprakstītajos apstākļos nepieļauj atgriešanas lēmuma pieņemšanu attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kurš dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi, un vai dalībvalsts ir tiesīga izmantot "drošas izcelsmes valsts" jēdzienu Direktīvas 2013/32 36. un 37. panta izpratnē, lai novērtētu neizraidīšanas principa pārkāpuma risku šāda lēmuma pieņemšanas gadījumā.

44 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 2. panta 1. punkts un 3. panta 2. punkts, tos skatot šīs direktīvas 9. apsvēruma gaismā un kopsakarā ar Direktīvas 2013/32 9. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj atgriešanas lēmuma pieņemšanu saskaņā ar Direktīvas 2008/115 6. panta 1. punktu attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo pēc tam, kad viņš ir iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, bet pirms par šo pieteikumu ir pieņemts lēmums pirmajā instancē, un tas tā ir neatkarīgi no minētajā atgriešanas lēmumā norādītā uzturēšanās laika.

Par tiesāšanās izdevumiem

45 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 2. panta 1. punkts un 3. panta 2. punkts, tos skatot šīs direktīvas 9. apsvēruma gaismā un kopsakarā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai 9. panta 1. punktu,

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tie nepieļauj atgriešanas lēmuma pieņemšanu saskaņā ar Direktīvas 2008/115 6. panta 1. punktu attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo pēc tam, kad viņš ir iesniedzis

starptautiskās aizsardzības pieteikumu, bet pirms par šo pieteikumu ir pieņemts lēmums pirmajā instancē, un tas tā ir neatkarīgi no minētajā atgriešanas lēmumā norādītā uzturēšanās laika.

[Paraksti]